

Przedmiotowy System Oceniania – język polski gimnazjum klasy I – III

aktualizacja: wrzesień 2016 r.

Przedstawiony poniżej *Przedmiotowy system oceniania z języka polskiego dla gimnazjum* jest przeznaczony dla nauczycieli pracujących z podręcznikiem Witolda Bobińskiego *Świat w słowach i obrazach* oraz *Gramatyką i stylistyką* Zofii Czarnieckiej-Rodzik.

podręczniki „Świat w słowach i obrazach” i „Gramatyka i stylistyka”, WSiP)

Opracowała: Renata Jaśkiewicz

I Obszary aktywności ucznia, które podlegają ocenie.

1. Wiedza.

- Znajomość pojęć, zasad, zagadnień przewidzianych w programie nauczania.
- Zrozumienie i zapamiętywanie wiadomości zdobytych podczas lekcji i nauki własnej.

2. Umiejętności.

Ogólne kryteria ocen:

a) stopień celujący otrzymuje uczeń, który:

- spełnia wszystkie kryteria na ocenę bardzo dobrą oraz samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia, uczęszczając na dodatkowe zajęcia rozwijające,
- osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych, zawodach sportowych i innych, kwalifikując się do finałów na szczeblu lokalnym, powiatowym, wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

b) stopień bardzo dobry otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności przewidziany w podstawie programowej danego przedmiotu w trakcie całorocznej nauki,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte programem nauczania, potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach.

c) stopień dobry otrzymuje uczeń, który:

- przyswoił ważne elementy wiedzy i umiejętności, wykonuje lub rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne, umie zastosować teorię w praktyce,
- wypowiada się logicznie, przy pomocy nauczyciela rozwiązuje problemy wymagające twórczego myślenia.

d) stopień dostateczny otrzymuje uczeń, który:

- zna podstawowe elementy wiedzy i umiejętności, rozwiązuje problemy praktyczne i teoretyczne z pomocą nauczyciela,
- umie skorzystać z pomocy w rozwiązywaniu problemów typowych.

e) stopień dopuszczający otrzymuje uczeń, który:

- przyswoił jedynie te elementy wiedzy i umiejętności, które są niezbędne w kontynuowaniu nauki na dalszym etapie edukacyjnym,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje problemy o niewielkim stopniu trudności.

f) ocenę niedostateczny otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował nawet w niewielkim stopniu wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania, co uniemożliwia kontynuowanie nauki na wyższym stopniu edukacyjnym,
- problemy o niewielkim stopniu trudności stanowią dla ucznia barierę nie do przejścia, nawet przy wydatnej pomocy nauczyciela lub osób drugih.

3. Postawy:

- samodzielność i aktywność na lekcji, zaangażowanie, dociekliwość poznawcza,
- pozytywne nastawienie i zainteresowanie przedmiotem, praca w zespole, przygotowanie do lekcji,
- prowadzenie zeszytu i wykonywanie zadań,
- umiejętność samooceny, planowania i organizowania własnej nauki,
- dokładność, rzetelność, systematyczność.

II Założenia ogólne przedmiotowego systemu oceniania.

1. Przedmiotowy system oceniania ma na celu:

- poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w nauce,
- pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju,
- motywowanie ucznia do dalszej pracy,
- dostarczanie nauczycielowi, rodzicom (opiekunom) informacji o postępach, trudnościach, uzdolnieniach ucznia,
- umożliwienie nauczycielowi doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno – wychowawczej,
- uświadomienie uczniom braków w zakresie wiedzy oraz wdrożenie do samokontroli.

2. Ocenianie pełni funkcję:

- diagnostyczną (monitorowanie postępów ucznia i określanie jego potrzeb indywidualnych),
- klasyfikacyjną (różnicuje i uporządkowuje uczniów zgodnie z pewną skalą i za pomocą umownego znaku).

III Sposoby sprawdzania osiągnięć i postępów ucznia.

1. Kryteria oceny ucznia.

a) obowiązująca skala ocen:

niedostateczny (1) – ndst
niedostateczny plus (1+) – nast +
dopuszczający minus (2-) – dop -
dopuszczający (2) – dop
dopuszczający plus (2+) – dop+
dostateczny minus (3-) – dst-
dostateczny (3) – dst
dostateczny plus (3+) – dst+
dobry minus (4-) – db-
dobry (4) – db
dobry plus (4+) – db+
bardzo dobry minus (5-) – bdb-
bardzo dobry (5) – bdb

bardzo dobry plus (5+) – bdb+
celujący minus (6-) – cel -
celujący (6) – cel

b) Ocenie podlegają:

- sprawdziany i testy sprawdzające poziom opanowania wiedzy i umiejętności z gramatyki i poetyki.
 - znajomość treści lektur przewidzianych programem,
 - testy sprawdzające umiejętność czytania ze zrozumieniem,
 - wypracowania czyli dłuższe wypowiedzi pisemne pisane samodzielnie na lekcji,
 - prace domowe oraz dodatkowe, nieobowiązkowe prace pisemne,
 - samodzielna pisemna praca ucznia w czasie lekcji,
 - wypowiedzi ustne,
 - aktywność,
 - recytacja utworów poetyckich lub prozy,
 - ćwiczenia językowe, gramatyczne i ortograficzne,
 - zeszyt przedmiotowy,
 - znajomość zasad ortograficznych, interpunkcyjnych,
 - dyktanda (wyrzówki).
- Uczeń jest zobowiązany do noszenia podręcznika, zeszytu ćwiczeń oraz zeszytu przedmiotowego na każdą lekcję. Wskazane jest także posiadanie tekstu lektury w czasie jej omawiania.

c) Kryteria oceniania prac pisemnych (wypracowań):

- zgodność treści z tematem i wyczerpanie tematu, oryginalność,
- właściwa forma i kompozycja,
- poprawność języka, zasób słownictwa, styl,
- poprawność ortograficzna i interpunkcyjna.

Uwagi

- Ten sam błąd popełniany wielokrotnie traktuje się jak jeden błąd ortograficzny.
- Praca nie jest punktowana, a tym samym oceniona oceną niedostateczną, jeśli jej poziom językowy uniemożliwia zrozumienie sensu wypowiedzi i w znacznym stopniu odbiega od poprawności norm językowych.
- Na ocenę wpływa również objętość pracy.

d) Przeliczanie punktów na oceny w przypadku prac pisemnych, z których łączna ilość punktów możliwa do uzyskania wynosi 11.

11 p. (praca bez błędów językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych) → celujący;
10,5p. → bardzo dobry+; 10 p. → bardzo dobry; 9,5 p. → bardzo dobry-
9 p. → dobry+; 8,5-8 p. → dobry; 7,5p. → dobry- ;
7 p. → dostateczny+; 6,5-6 p. → dostateczny; 5,5p. → dostateczny -
5 p. → dopuszczający+; 4,5 p. → dopuszczający;
4p. → niedostateczny +; 0–3,5p. → niedostateczny

Szczegółowe kryteria oceny rozprawki .*Uczeń może zdobyć maksymalnie 11 p.*

1. Temat*				
4 p.	3 p.	2.	1 p.	0 p.
Praca odnosi się do problemu sformułowanego w temacie. Przedstawia stanowisko autora. Zawiera trafną i wnikliwą argumentację. Zawiera logikę wyводу podkreślona segmentacją tekstu.	Praca odnosi się do problemu sformułowanego w temacie. Przedstawia stanowisko autora. Zawiera trafną argumentację. W przeważającej części zawiera logikę wyводу.	Praca w przeważającej części odnosi się do problemu sformułowanego w temacie. Przedstawia stanowisko autora. Zawiera częściowo trafną argumentację.	Praca jest luźno związana z problemem sformułowanym w temacie. Przedstawia stanowisko autora. Zawiera próbę argumentacji.	Praca nie odnosi się do problemu sformułowanego w temacie. Lub praca nie zawiera argumentacji
Cechy uwzględnione na skali:				
1. Zgodność z tematem – odniesienie do problemu sformułowanego w temacie. 2. Stanowisko autora wobec problemu (sąd wyrażony pośrednio lub bezpośrednio, postawiona teza lub hipoteza). 3. Trafność i wnikliwość argumentacji. 4. Logika wyводу. (Błąd rzeczowy powoduje obniżenie oceny o jeden poziom.)				
2. Segmentacja tekstu				
1 p. – zachowany logiczny tok rozważań, segmentacja konsekwentna i celowa (minimum 3 akapity we właściwych miejscach)				
0 p. - brak uporządkowania logicznego, segmentacja przypadkowa lub jej brak.				
3. Styl **				
1 p. - Styl konsekwentny, dostosowany do wyводу argumentacyjnego.				
0 p. -styl niekonsekwentny lub nie dostosowany do wyводу argumentacyjnego (np. streszczenie)				
4.Język**				
2 p. – dopuszczalne 4 błędy (składniowe, leksykalne, frazeologiczne, fleksyjne lub stylistyczne)				
1 p. – dopuszczalne 5 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych)				
0 p. – powyżej 5 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych)				
5.Ortografia **				
2 p. – dopuszczalny 1 błąd II stopnia				
1,5 p. – dopuszczalny 1 błąd I stopnia lub 2 błędy II stopnia				
1p. - dopuszczalne 2 błędy I stopnia				
0 p - powyżej 2 błędów				
W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.				
2 p. – dopuszczalne 3 błędy, 1 p. – dopuszczalne 4 błędy, 0 p. – powyżej 5 błędów				
6. Interpunkcja **				
1 – dopuszczalne 3 błędy				
0,5 – dopuszczalne 4 błędy				
0 - powyżej 4 błędów				
W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.				
1 p. – dopuszczalne 6 błędów, 0 p. – powyżej 6 błędów				
* Uczeń otrzymuje 0 p. za pracę nie na temat.				
** Jeśli praca jest krótsza niż połowa wymaganej objętości, nie przyznaje się punktów z tych kategorii				

Szczegółowe kryterium oceny charakterystyki.

Uczeń może zdobyć maksymalnie 11 p.

1. Treść					
	4 p.	3 p.	2p.	1 p.	0 p.
Realizacja tematu	UCZEŃ pisze charakterystykę postaci literackiej, zachowując spójność całej wypowiedzi	UCZEŃ pisze charakterystykę postaci literackiej, zachowując spójność w przeważającej części wypowiedzi	UCZEŃ pisze w przeważającej części charakterystykę postaci literackiej	UCZEŃ podejmuje próbę napisania charakterystyki postaci literackiej	UCZEŃ charakteryzuje inną postać (nieliteracką) lub postać literacką, niezgodnie z tematem lub pisze pracę w innej formie
Przedstawienie postaci	prezentuje postać	prezentuje postać	prezentuje postać	podaje przynajmniej jedną informację o postaci	
Prezentacja cech zewnętrznych	opisuje cechy zewnętrzne	opisuje cechy zewnętrzne	opisuje cechy zewnętrzne	wymienia przynajmniej jedną cechę zewnętrzną	
Prezentacja cech wewnętrznych	przedstawia trafne przykłady zachowania postaci oraz prezentuje inne cechy wewnętrzne bohatera zgodnie z tematem	przedstawia trafne przykłady zachowania postaci oraz prezentuje inne cechy wewnętrzne	przedstawia przynajmniej jeden przykład zachowania postaci zgodnie z tematem oraz wskazuje inne cechy wewnętrzne	wskazuje jedną cechę bohatera pośrednio lub bezpośrednio	
Ocena postaci	dokonuje oceny postaci, uzasadnia swoją opinię	dokonuje oceny postaci			
* Jeżeli uczeń charakteryzuje inną postać (np. nieliteracką) lub pisze pracę w innej formie, otrzymuje 0 punktów również w pozostałych kryteriach. 1. Błąd rzeczowy zakłócający logikę wypowiedzi oraz błędy dotyczące rodzajów i gatunków literackich, tytułów, imion i nazwisk autorów oraz bohaterów tekstów wskazanych w podstawie programowej powodują obniżenie oceny o jeden poziom. 2. Jeżeli uczeń łączy cechy różnych postaci, otrzymuje 0 punktów za kryterium <i>Treść</i> . 3. W pracy krótszej od wyznaczonej objętości ocena kompozycji, stylu, języka, ortografii i interpunkcji pozostaje na poziomie 0.					
2. Segmentacja tekstu 1 p. – zachowany logiczny tok rozważań, segmentacja konsekwentna i celowa 0 p. - brak uporządkowania logicznego, segmentacja przypadkowa lub jej brak.					
3. Styl 1 p. - Styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi. 0 p. - Styl niekonsekwentny lub nie dostosowany do formy wypowiedzi.					
4. Język 2 p. – dopuszczalne 5 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych) 1 p. – dopuszczalne 6 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych) 0 p. – powyżej 6 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych)					
5. Ortografia 2 p. – dopuszczalny 1 błąd II stopnia 1, 5 - dopuszczalny 1 błąd I stopnia 1p. - dopuszczalne 2 błędy I st. 0 p - powyżej 2 błędów W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. 2 p. – dopuszczalne 3 błędy, 1 p. – dopuszczalne 4 błędy, 0 p. – powyżej 5 błędów					
6. Interpunkcja 1 – dopuszczalne 3 błędy 0,5 – dopuszczalne 4 błędy 0 - powyżej 4 błędów W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. 1 p. – dopuszczalne 6 błędów, 0 p. – powyżej 6 błędów					

Szczegółowe kryterium oceny opowiadania.

Uczeń może zdobyć maksymalnie 11 p.

1. Treść					
Oceniane cechy wypowiedzi ucznia	4 p. UCZEŃ:	3 p. UCZEŃ:	2p. UCZEŃ:	1 p. UCZEŃ:	0 p. UCZEŃ:
Realizacja tematu	pisze opowiadanie zgodne z tematem	pisze opowiadanie zgodne z tematem	pisze opowiadanie w przeważającej części zgodne z tematem	podejmuje próbę napisania opowiadania na zadany temat.	pisze opowiadanie na inny temat lub pisze pracę w innej formie.
Prezentowanie świata przedstawionego	określa czas, miejsce, tworzy akcję i wprowadza bohaterów oraz konkretyzuje wszystkie elementy świata przedstawionego.	określa miejsce, tworzy akcję i wprowadza bohaterów oraz konkretyzuje dwa elementy świata przedstawionego.	określa miejsce, tworzy akcję i wprowadza bohaterów oraz konkretyzuje jeden element świata przedstawionego.	podejmuje próbę tworzenia akcji i wprowadza bohaterów.	
Sposób prowadzenia narracji	w sposób funkcjonalny posługuje się wybraną formą narracji oraz czasem gramatycznym.	w sposób funkcjonalny posługuje się wybraną formą narracji oraz czasem gramatycznym.	w przeważającej części stosuje wybraną formę narracji.	znaczne zaburzenia w stosowaniu wybranej formy narracji.	
Sposób przedstawienia toku zdarzeń	logicznie układa wydarzenia prowadzące do wydarzenia głównego.	logicznie układa wydarzenia prowadzące do wydarzenia głównego.	w przeważającej części logicznie układa wydarzenia prowadzące do wydarzenia głównego.	znaczne zaburzenia logicznego uporządkowania wydarzeń.	
Elementy wzbogacające wypowiedź	wzbogaca wypowiedź, wprowadza, np.: dialog, opis, dynamizuje akcję, kreuje nastrój, buduje napięcie, stosuje retrospekcję. (konieczne trzy elementy).	wzbogaca wypowiedź, wprowadza, np.: dialog, opis, dynamizuje akcję, kreuje nastrój, buduje napięcie, stosuje retrospekcję. (konieczne dwa elementy).	wzbogaca wypowiedź, wprowadza, np.: dialog, opis, dynamizuje akcję, kreuje nastrój, buduje napięcie, stosuje retrospekcję. (konieczny jeden element).	podejmuje próbę wzbogacenia wypowiedzi.	
<ul style="list-style-type: none">Jeżeli uczeń pisze opowiadanie na inny temat lub pisze pracę w innej formie, otrzymuje 0 punktów również w pozostałych kryteriach. <p>Uwaga!</p> <ol style="list-style-type: none">Jeżeli kryterium <i>Elementy wzbogacające wypowiedź</i> nie zostało spełnione, a wszystkie pozostałe kryteria są zrealizowane, to ocenę należy obniżyć o jeden poziom.W pracy krótszej od wyznaczonej objętości ocena segmentacji, stylu, języka, ortografii i interpunkcji pozostaje na poziomie 0.					
2. Segmentacja tekstu 1 p. – zachowany logiczny tok rozważań, segmentacja konsekwentna i celowa 0 p. - brak uporządkowania logicznego, segmentacja przypadkowa lub jej brak.					

3. Styl

1 p. - Styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi.

0 p. styl niekonsekwentny lub nie dostosowany do formy wypowiedzi.

4. Język

2 p. -- dopuszczalne 5 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych)

1 p. – dopuszczalne 6 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych)

0 p.– powyżej 6 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych)

5. Ortografia

2 p. – dopuszczalny 1 błąd II stopnia

1,5 p. – dopuszczalny 1 błąd I stopnia lub 2 błędy II stopnia

1p. - dopuszczalne 2 błędy II stopnia

0 p - powyżej 2 błędów

W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

2 p. – dopuszczalne 3 błędy

1 p. – dopuszczalne 4 błędy

0 p. – powyżej 5 błędów

6. Interpunkcja

1 – dopuszczalne 4 błędy

0,5– dopuszczalne 4 błędy

0 - powyżej 5 błędów

W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.

1 p. – dopuszczalne 7 błędów

0 p. – powyżej 7 błędów

Szczegółowe kryterium oceny recenzji.

Uczeń może zdobyć maksymalnie 11 p.

1. Treść		
I	Podanie podstawowych informacji o książce i jej twórcach lub o filmie i jego twórcach – co najmniej trzy informacje [autor, tytuł, ilustrator, tłumacz, miejsce i rok wydania, wydawnictwo]	0–4 p.
II	Przedstawienie problematyki utworu	
III	Subiektywna ocena różnych elementów książki – co najmniej cztery elementy [np. kompozycja, przebieg akcji, postawy bohaterów, język, elementy edytorskie – ilustracje, wygląd okładki, strony tytułowej]	
IV	Stosowanie słownictwa perswazyjnego	
<p>* Jeżeli uczeń niezgodą z tematem lub pisze pracę w innej formie, otrzymuje 0 punktów również w pozostałych kryteriach.</p> <p>1. Błąd rzeczowy zakłócający logikę wypowiedzi oraz błędy dotyczące rodzajów i gatunków literackich, tytułów, imion i nazwisk autorów oraz bohaterów tekstów wskazanych w podstawie programowej powodują obniżenie oceny o jeden poziom.</p> <p>2. W pracy krótszej od wyznaczonej objętości ocena kompozycji, stylu, języka, ortografii i interpunkcji pozostaje na poziomie 0.</p>		
2.Segmentacja tekstu 1 p. – zachowany logiczny tok rozważań, segmentacja konsekwentna i celowa 0 p. - brak uporządkowania logicznego, segmentacja przypadkowa lub jej brak.		
3. Styl 1 p. - Styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi. 0 p. styl niekonsekwentny lub nie dostosowany do formy wypowiedzi.		
4. Język 2 p. – dopuszczalne 5 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych) 1 p. – dopuszczalne 6 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych) 0 p. – powyżej 6 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych)		
5. Ortografia 2 p. – dopuszczalny 1 błąd II stopnia 1,5 p. – dopuszczalny 1 błąd I stopnia lub 2 błędy II stopnia 1p. - dopuszczalne 2 błędy II stopnia 0 p - powyżej 2 błędów W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. 2 p. – dopuszczalne 3 błędy 1 p. – dopuszczalne 4 błędy 0 p. – powyżej 5 błędów		
6.Interpunkcja 1 – dopuszczalne 3 błędy 0,5 – dopuszczalne błędy 0 - powyżej 4 błędów W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. 1 p. – dopuszczalne 6 błędów 0 p. – powyżej 6 błędów		

Szczegółowe kryterium oceny opisu dzieła sztuki.

Uczeń może zdobyć maksymalnie 11 p.

1. Temat	
Krótką informacją o dziele i jego twórcy. Określenie tematyki obrazu [np. <i>portret, pejzaż, martwa natura, scena batalistyczna, scena rodzajowa, malarstwo abstrakcyjne, akt</i>]	0–4 p.
Wyodrębnienie, nazwanie i opisanie charakterystycznych elementów przedstawionych na pierwszym planie obrazu, drugim planie i w tle.	
Analiza: np. określenie kolorystyki, kompozycji, światła, techniki	
Interpretacja. Sformułowanie własnych wrażeń lub refleksji. Określenie nastroju.	
* Jeżeli uczeń niezgodą z tematem lub pisze pracę w innej formie, otrzymuje 0 punktów również w pozostałych kryteriach. 1. W pracy krótszej od wyznaczonej objętości ocena kompozycji, stylu, języka, ortografii i interpunkcji pozostaje na poziomie 0.	
2. Segmentacja tekstu 1 p. – zachowany logiczny tok rozważań, segmentacja konsekwentna i celowa 0 p. - brak uporządkowania logicznego, segmentacja przypadkowa lub jej brak.	
3. Styl 1 p. - Styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi. 0 p. styl niekonsekwentny lub nie dostosowany do formy wypowiedzi.	
4. Język 2 p. – – dopuszczalne 5 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych) 1 p. – dopuszczalne 6 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych) 0 p. – powyżej 6 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych)	
5. Ortografia 2 p. – dopuszczalny 1 błąd II stopnia 1,5 p. – dopuszczalny 1 błąd I stopnia lub 2 błędy II stopnia 1p. - dopuszczalne 2 błędy II stopnia 0 p - powyżej 2 błędów W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. 2 p. – dopuszczalne 3 błędy 1 p. – dopuszczalne 4 błędy 0 p. – powyżej 5 błędów	
6. Interpunkcja 1 – dopuszczalne 3 błędy 0,5 – dopuszczalne błędy 0 - powyżej 4 błędów W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. 1 p. – dopuszczalne 6 błędów 0 p. – powyżej 6 błędów	

Szczegółowe kryterium oceny listu prywatnego.

Uczeń może zdobyć maksymalnie 11 p.

Kryteria oceny listu prywatnego

1. Temat		
I	Zgodność pracy z tematem	0–4 p.
II	Rozwinięcie tematu (podział na wstęp, rozwinięcie i zakończenie)	
III	Obecność zwrotów do adresata [co najmniej dwa poza nagłówkiem]	
IV	Charakterystyczne elementy listu [miejsowość, data, nagłówek, formuła pożegnalna, podpis]	
* Jeżeli uczeń niezgodą z tematem lub pisze pracę w innej formie, otrzymuje 0 punktów również w pozostałych kryteriach. 1. W pracy krótszej od wyznaczonej objętości ocena kompozycji, stylu, języka, ortografii i interpunkcji pozostaje na poziomie 0.		
2. Segmentacja tekstu 1 p. – zachowany logiczny tok rozważań, segmentacja konsekwentna i celowa 0 p. - brak uporządkowania logicznego, segmentacja przypadkowa lub jej brak.		
3. Styl 1 p. - Styl konsekwentny, dostosowany do formy wypowiedzi. 0 p. styl niekonsekwentny lub nie dostosowany do formy wypowiedzi.		
4. Język 2 p. – dopuszczalne 5 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych) 1 p. – dopuszczalne 6 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych) 0 p. – powyżej 6 błędów (składniowych, leksykalnych, frazeologicznych, fleksyjnych lub stylistycznych)		
5. Ortografia 2 p. – dopuszczalny 1 błąd II stopnia 1,5 p. – dopuszczalny 1 błąd I stopnia lub 2 błędy II stopnia 1p. - dopuszczalne 2 błędy II stopnia 0 p - powyżej 2 błędów W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. 2 p. – dopuszczalne 3 błędy 1 p. – dopuszczalne 4 błędy 0 p. – powyżej 5 błędów		
6. Interpunkcja 1 – dopuszczalne 3 błędy 0,5 – dopuszczalne błędy 0 - powyżej 4 błędów W przypadku ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. 1 p. – dopuszczalne 6 błędów 0 p. – powyżej 6 błędów		

Szczegółowe kryterium oceny zaproszenia, ogłoszenia, zawiadomienia, gratulacji, dedykacji.

Uczeń może zdobyć maksymalnie 4 p.

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zapis najważniejszych informacji (np. adresata tekstu, nadawcy, miejsca, czasu, celu)	0–4 p.
II	Zastosowanie wyrazów o charakterze perswazyjnym –zwrotów grzecznościowych	
III	Poprawność językowa [dopuszczalny 1 błąd]	
IV	Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna [dopuszczalny 1 błąd ortograficzny i 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją – 2 błędy ortograficzne i 2 błędy interpunkcyjne]	

Szczegółowe kryterium oceny podania.

Uczeń może zdobyć maksymalnie 10 p.

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	TREŚĆ: Sformułowanie prośby. Uzasadnienie prośby.	0–2 p.
II	Zachowanie wszystkich formalnych wyróżników podania [miejscowość i data; dane nadawcy – imię i nazwisko, dokładny adres; określenie adresata; własnoręczny podpis]	0–1 p.
III	Funkcjonalność stylu – posługiwanie się zwrotami charakterystycznymi dla podania [np. <i>zwracam się z prośbą, uprzejmie proszę, prośbę swą motywuję, z wyrazami szacunku</i>]	0–1 p.
IV	Poprawność językowa [dopuszczalny 1 błąd]	0–1 p.
V	Poprawność ortograficzna	0–2 p..
	[brak błędów, dla uczniów z dysleksją: 1 błąd pierwszego stopnia]	2 p.
	[dopuszczalny 1 błąd pierwszego stopnia i 1 błąd drugiego stopnia] (dla uczniów z dysleksją: i 3 błędy)	1 p.
VI	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalny 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją: 2 błędy interpunkcyjne]	0–1 p.
VII	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu [odstępy, akapity]	0–1 p.
VIII	Estetyka zapisu [czystość, czytelność, brak skreśleń]	0–1 p.

Szczegółowe kryterium oceny życiorysu.

Uczeń może zdobyć maksymalnie 10 p.

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	TREŚĆ: Informacje o rodzinie. Informacje o edukacji. Zainteresowania i plany na przyszłość.	0–2 p.
II	Zachowanie wszystkich formalnych wyróżników życiorysu. Funkcjonalność stylu – posługiwanie się zwrotami charakterystycznymi dla życiorysu, zwięzłość.	0–1 p.
III	Poprawność językowa [dopuszczalny 1 błąd]	2 p.
	[dopuszczalne 2 błędy]	1 p.
IV	Poprawność ortograficzna	0–2 p.
	[brak błędów, dla uczniów z dysleksją: 1 błąd pierwszego stopnia]	2 p.
	[dopuszczalny 1 błąd pierwszego stopnia i 1 błąd drugiego stopnia] (dla uczniów z dysleksją: 3 błędy)	1 p.
V	Poprawność interpunkcyjna [dopuszczalny 1 błąd interpunkcyjny; dla uczniów z dysleksją: 2 błędy interpunkcyjne]	0–1 p.
VI	Poprawne graficzne rozmieszczenie tekstu [odstępy, akapity]	0–1 p.
VII	Estetyka zapisu [czystość, czytelność, brak skreśleń]	0–1 p.

Szczegółowe kryterium listu oficjalnego.

Uczeń może zdobyć maksymalnie 6 p.

Kryteria oceny listu oficjalnego

Numer kryterium	Kryteria	Liczba punktów
I	Zgodność pracy z tematem: <ul style="list-style-type: none">• Przedstawienie się.• Sformułowanie celu (prośby, propozycji)• Uzasadnienie prośby (propozycji).• Zakończenie w grzeczny sposób [formuła pożegnalna].• Zwięzłość, rzeczowość.	0–2 p.
III	Charakterystyczne elementy listu [miejscowość, data, nagłówek, podpis] Obecność zwrotów do adresata [co najmniej dwa poza nagłówkiem]	0–1 p.
IV	Poprawność językowa [0–3 bł. → 1 p.; 4 → 0 p.]	0–1 p.
V	Poprawność ortograficzna 1 bł. → 1 p.; 2 bł. → 0 p.] <i>[dla uczniów z dysleksją: 0–3 bł. → 1 p.; 3 bł. → 0 p.]</i>	0–1 p.
VI	Poprawność interpunkcyjna <i>[dopuszczalne 3 błędy, dla uczniów z dysleksją dopuszczalnych 6 błędów]</i>	0–1 p.

e) Kryteria oceniania wypowiedzi ustnych.

- adekwatność odpowiedzi do pytania,
- jakość i rzeczowość wiadomości zawartych w odpowiedzi,
- poprawność językowa,
- bogactwo słownictwa,
- swoboda wypowiedzi.

f) Kryteria oceniania recytacji:

- stopień opanowania pamięciowego,
- trafność interpretacji głosowej tekstu (tempo i siła głosu, modulacja głosu, właściwe przestankowanie),
- zrozumienie treści.

g) Ocenianie sprawdzianów, testów:

0-35%	niedostateczny (1)
36-38 %	niedostateczny plus (1+)
39-40%	dopuszczający minus (2-)
41-44%	dopuszczający (2)
45-47%	dopuszczający plus (2+)
48-51%	dostateczny minus (3-)
52-62%	dostateczny (3)
63-69%	dostateczny plus (3+)
70-74%	dobry minus (4-)

75-82%	dobry (4)
83-87%	dobry plus (4+)
88-89%	bardzo dobry minus (5-)
90-95%	bardzo dobry (5)
96-97%	bardzo dobry plus (5+)
98%-99%	celujący (6-)
100%	celujący (6)

h) Kryteria oceniania wyrazówki:

0 błędów = cel
 1 błąd interpunkcyjny = bdb
 1 błąd II stopnia (czyli 0,5 błędu) = bdb-
 1 błąd I stopnia = db+
 1 błąd I stopnia i 1 błąd II stopnia (czyli 1,5 bł.) = db
 2 błędy = db-
 2,5 błędu = dst+
 3 i 3,5 błędu = dst
 4 błędy = dst-
 4,5 błędu = dop+
 5 błędów = dop
 5,5 błędu = dop –
 6, 6,5 błędu = nast+
 7 błędów = ndst

Uwagi:

- błąd I stopnia dotyczy pisowni małą i wielką literą, pisowni cząstki „nie” z różnymi częściami mowy, pisowni u-ó, rz – ż, ch- h,
- błąd II stopnia dotyczy pozostałych błędów ortograficznych, np. pisownia ę – en, -i, -ii.
- 2 błędy II stopnia stanowią 1 błąd I stopnia,
- 4 błędy interpunkcyjne stanowią 1 błąd I stopnia,
- dla uczniów z orzeczeniem o dysleksji ustala się inną skalę.

2. Metody i formy oceniania:

- ustne: odpowiedź ustna, dyskusja, rozmowa, zdefiniowanie, referat, opowiadanie, aktywność i zaangażowanie na lekcji, recytacja,
- pisemne: ćwiczenia redakcyjne, zadania domowe, wypracowania klasowe, sprawdziany znajomości treści lektur, test sprawdzający z działu programowego, dodatkowe prace samodzielne pisemne uczniów, prace nieobowiązkowe, nadprogramowe, indywidualne, ćwiczenia gramatyczne, językowe, ortograficzne,
- uczeń oceniany jest za swoje osiągnięcia w nauce (wiedza i umiejętności) oraz postawy (aktywność i kreatywność),
- sprawdzanie osiągnięć i postępów cechuje: obiektywizm, jawność, indywidualizacja, konsekwencja, systematyczność.

Uwaga:

- ocenę niedostateczną uczeń może poprawiać na zasadach określonych przez nauczyciela,
- ocena kartkówki, odpowiedzi ustnych, aktywności oraz z testów diagnozujących lub sprawdzających umiejętności uczniów nie podlega poprawie.

3. Szczegółowe warunki zaliczenia przedmiotu.

- Ocena klasyfikacyjna śródroczna i roczna zostanie wystawiona na podstawie ocen częściowych uzyskanych przez ucznia w ciągu roku szkolnego, przy czym oceny te **nie są średnią** ocen częściowych, lecz oceną poziomu wiedzy, aktywności, umiejętności i możliwości ucznia.
- Szczególną wagę przy wystawianiu oceny śródrocznej i rocznej mają oceny ze sprawdzianów i prac klasowych z większej partii materiału.
- Wskazane jest, aby uczeń miał przynajmniej połowę ocen ze sprawdzianów zgodnych z oceną, o którą się ubiega.
- W przypadku, gdy uczeń otrzymał ze sprawdzianu ocenę o dwa poziomy niższą niż ta, o którą się ubiega na koniec semestru, wskazane jest poprawienie tego sprawdzianu w wyznaczonym terminie.
- Wskazana jest poprawa wszystkich ocen niedostatecznych ze sprawdzianów.
- Laureaci konkursów z języka polskiego o zasięgu wojewódzkim i ponadwojewódzkim oraz laureaci i finaliści olimpiad polonistycznych otrzymują z języka polskiego celującą roczną ocenę klasyfikacyjną.

4. Zasady poprawiania ocen:

- Uczeń ma prawo do poprawy każdej oceny niedostatecznej i dwóch innych w semestrze, które go nie satysfakcjonują tylko z godzinnego sprawdzianu z poetyki, wiedzy o języku (gramatyki), pracy klasowej oraz oceny ze sprawdzianów z lektury w ciągu 2 tygodni od dnia oddania sprawdzonych prac w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.
- Forma poprawy – pisemna, za wyjątkiem poprawy z lektur, w przypadku której uczeń będzie odpytywany ustnie.
- W wyjątkowych przypadkach (w przypadku uczniów z opinią o dostosowaniu wymagań) uczeń może poprawić wybrane sprawdziany i testy ustnie.
- Ocena niższa będzie także wpisywana. Kryteria ocen nie ulegają zmianie.

IV Informacja zwrotna.

1. Zasady sprawdzania, oceniania osiągnięć i postępów.

- Każdy dział programowy kończy się zapowiadającym testem.
- Kartkówki i testy obejmujące materiał z trzech ostatnich lekcji nie muszą być zapowiadane.
- Termin oddania prac sprawdzonych przez nauczyciela nie może być dłuższy niż 14 dni (wyjątek: zadania dodatkowe).
- Uczeń ma prawo zgłosić nieprzygotowanie do zajęć na początku lekcji dwa razy w semestrze bez podania przyczyny nieprzygotowania. Nauczyciel wpisuje wagę o nieprzygotowaniu do zeszytu.

- O sposobie (metodach i formach, zasadach) sprawdzania wiadomości i umiejętności uczniowie i rodzice są informowani na początku roku. Fakt ten potwierdzają rodzice własnoręcznym podpisem.

2. Sposoby informowania rodziców i uczniów o ocenach.

- Nauczyciel informuje uczniów o otrzymanych ocenach cząstkowych w następujący sposób:
 - w przypadku prac pisemnych umieszczając otrzymaną ocenę obok nazwiska ucznia lub pod pracą z komentarzem,
 - w przypadku odpowiedzi ustnych, recytacji bądź aktywności – słownie informując ucznia o otrzymanej ocenie z uzasadnieniem.
 - Nauczyciel wpisuje otrzymane oceny do dziennika elektronicznego i tradycyjnego (papierowego).
 - O przewidywanej bądź ostatecznej ocenie rocznej i śródrocznej nauczyciel informuje ucznia ustnie, ponadto propozycję oceny lub ocenę wpisuje do dziennika tradycyjnego i elektronicznego w wyznaczonym terminie.
- Nauczyciel informuje rodziców o otrzymanych przez ich dzieci ocenach w następujący sposób:
 - wpisując ocenę do dziennika elektronicznego i tradycyjnego,
 - osobiście podczas indywidualnych spotkań z rodzicem,
 - na prośbę rodzica udostępnia do wglądu prace pisemne dziecka podczas wywiadówki lub indywidualnych konsultacji.

3. Niekonwencjonalne sposoby notowania osiągnięć.

- Nauczyciel w dzienniku papierowym nad ocenami zapisuje, z jakiej partii materiału dana ocena została uzyskana.

V Roczny plan kontroli:

Klasa I

	Forma	I semestr ilość	II semestr ilość
1	praca klasowa (dłuższa wypowiedź pisemna na zadany temat)	2	2
2	sprawdzian z gramatyki	1	1
3	sprawdzian z poetyki	1	1
4	test sprawdzający czytanie ze zrozumieniem	1	1
5	odpowiedź ustana	1	1
6	wyrazówka lub kartkówki z interpunkcji	2 lub 3	2 lub 3
7	recytacja wiersza	1	1
8	sprawdzian z lektury	2	3
9	inne prace pisane na lekcjach lub ćwiczenia	wg potrzeb	wg potrzeb
10	aktywność	wg potrzeb	wg potrzeb
11	inne	wg potrzeb	wg potrzeb

Klasa III

	Forma	I semestr ilość	II semestr ilość
1	praca klasowa (dłuższa wypowiedź pisemna na zadany temat)	2	2
2	sprawdzian z gramatyki	1	2
3	sprawdzian z poetyki	1	1
4	test sprawdzający czytanie ze zrozumieniem	1	1
5	odpowiedź ustana	1	1
6	wyrazówka lub kartkówki z interpunkcji	1	1
7	recytacja wiersza	1	1
8	sprawdzian z lektury	2	3
9	inne prace pisane na lekcjach lub ćwiczenia	wg potrzeb	wg potrzeb
10	aktywność	wg potrzeb	wg potrzeb
11	inne	wg potrzeb	wg potrzeb

VI Cele kształcenia. Wymagania ogólne.

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Uczeń samodzielnie dociera do informacji; rozumie komunikaty o coraz bardziej skomplikowanej organizacji – werbalne i niewerbalne; podejmuje refleksję nad znaczeniami słów i dąży do ich dokładnego rozumienia; krytycznie ocenia zawartość komunikatów.

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Uczeń doskonali sprawność analizy i interpretacji tekstów kultury; zyskuje nowe narzędzia, dzięki którym jego lektura jest coraz dojrzsza, bardziej świadoma i samodzielna; poznaje nowe gatunki i konwencje literackie; wykorzystuje poznane pojęcia w refleksji o literaturze i wartościach; czyta teksty kultury odpowiadające charakterystycznej dla tego wieku wrażliwości – z zakresu literatury młodzieżowej i popularnej; stopniowo zaczyna poznawać dzieła klasyczne ważne dla kultury polskiej i światowej.

III. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń zyskuje coraz wyraźniejszą świadomość funkcji środków językowych, które służą formułowaniu wypowiedzi; zdobywa wiedzę o różnych odmianach polszczyzny i kształci umiejętność po prawego wykorzystywania ich w różnych sytuacjach, pogłębia znajomość etyki mowy i etykiety języka; poznaje i tworzy nowe, coraz trudniejsze formy wypowiedzi.

VII Treści nauczania. Wymagania szczegółowe.

I Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:

- 1) odbiera komunikaty pisane, mówione, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych – rozróżnia informacje przekazane werbalnie oraz zawarte w dźwięku i obrazie;
- 2) wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu;
- 3) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;
- 4) odróżnia informacje o faktach od opinii;

- 5) rozpoznaje różnice między fikcją a kłamstwem;
- 6) rozpoznaje wypowiedzi o charakterze emocjonalnym i perswazyjnym;
- 7) rozpoznaje intencje wypowiedzi (aprobatę, dezaprobatę, negację, prowokację);
- 8) dostrzega w wypowiedzi ewentualne przejawy agresji i manipulacji;
- 9) rozpoznaje wypowiedź argumentacyjną, wskazuje tezę, argumenty i wnioski;
- 10) rozróżnia gatunki publicystyczne prasowe, radiowe i telewizyjne (artykuł, wywiad, reportaż);
- 11) czerpie dodatkowe informacje z przypisu.

2. Samokształcenie i docieranie do informacji. Uczeń:

- 1) samodzielnie dociera do informacji – w książkach, prasie, mediach elektronicznych oraz w wypowiedziach ustnych;
- 2) stosuje zasady korzystania z zasobów bibliotecznych, wyszukuje w bibliotece źródła potrzebnych mu informacji;
- 3) korzysta ze słownika: języka polskiego, poprawnej polszczyzny, frazeologicznego, wyrazów obcych, synonimów i antonimów oraz szkolnego słownika terminów literackich – w formie książkowej i elektronicznej.

3. Świadomość językowa. Uczeń:

- 1) rozumie pojęcie stylu, rozpoznaje styl potoczny, urzędowy, artystyczny i naukowy;
- 2) rozpoznaje wyrazy wieloznaczne i rozumie ich znaczenia w tekście;
- 3) dostrzega zróżnicowanie słownictwa – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (wyrazy gwarowe, terminy naukowe, archaizmy i neologizmy, eufemizmy i wulgaryzmy; dostrzega negatywne konsekwencje używania wulgaryzmów); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone (obce) – rozumie ich funkcję w tekście;
- 4) rozpoznaje cechy kultury i języka swojego regionu;
- 5) rozpoznaje w zdaniach i w równoważnikach zdań różne rodzaje podmiotów, orzeczeń, dopełnień, okoliczników oraz przydawkę – rozumie ich funkcje;
- 6) rozróżnia rodzaje zdań złożonych podrzędnie i współrzędnie, imiesłowowe równoważniki zdań, zdania bezpodmiotowe oraz rozumie ich funkcje w wypowiedzi;
- 7) odróżnia temat fleksyjny od końcówki;
- 8) odróżnia czasowniki dokonane i niedokonane; rozpoznaje tryby i strony (czynną i bierną) czasownika oraz imiesłowy – wyjaśnia ich funkcje w tekście;
- 9) rozpoznaje temat słowotwórczy i formant w wyrazach pochodnych i wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym.

II. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

1. Wstępne rozpoznanie. Uczeń:

- 1) opisuje odczucia, które budzi w nim dzieło;
- 2) rozpoznaje problematykę utworu.

2. Analiza. Uczeń:

- 1) przedstawia najistotniejsze treści wypowiedzi w takim porządku, w jakim występują one w tekście;
- 2) charakteryzuje postać mówiącą w utworze;
- 3) rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową oraz potrafi określić ich funkcje w utworze;
- 4) wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych z zakresu słownictwa (neologizmów, archaizmów, zdrobnień, zgrubień, metafor), składni (powtórzeń, pytań

retorycznych, różnego typu zdań i równoważników), fonetyki (rymu, rytmu, wyrazów dźwiękonaśladowczych);

5) omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (tytułu, podtytułu, motta, apostrofy, puenty, punktu kulminacyjnego);

6) przypisuje czytany utwór do właściwego rodzaju literackiego (epika, liryka, dramat);

7) rozpoznaje czytany utwór jako: przypowieść, pamiętnik, dziennik, komedię, dramat (gatunek), tragedię, balladę, nowelę, hymn, powieść historyczną;

8) rozpoznaje odmiany gatunkowe literatury popularnej: powieść lub opowiadanie obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy;

9) wskazuje elementy dramatu, takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog;

10) znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych; wskazuje przykłady mieszania gatunków;

11) uwzględnia w analizie specyfikę tekstów kultury przynależnych do następujących rodzajów sztuki: literatura, teatr, film, muzyka, sztuki plastyczne, sztuki audiowizualne.

3. Interpretacja. Uczeń:

1) przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i uzasadnia ją;

2) uwzględnia w interpretacji potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny;

3) interpretuje głosowo wybrane utwory literackie (recytowane w całości lub we fragmentach).

4. Wartości i wartościowanie. Uczeń:

1) ze zrozumieniem posługuje się pojęciami dotyczącymi wartości pozytywnych i ich przeciwieństw oraz określa postawy z nimi związane, np. patriotyzm-nacjonalizm, tolerancja-nietolerancja, piękno-brzydota, a także rozpoznaje ich obecność w życiu oraz w literaturze i innych sztukach;

2) omawia na podstawie poznanych dzieł literackich i innych tekstów kultury podstawowe, ponadczasowe zagadnienia egzystencjalne, np. miłość, przyjaźń, śmierć, cierpienie, lęk, nadzieja, wiara religijna, samotność, inność, poczucie wspólnoty, solidarność, sprawiedliwość; dostrzega i poddaje refleksji uniwersalne wartości humanistyczne;

3) dostrzega zróżnicowanie postaw społecznych, obyczajowych, narodowych, religijnych, etycznych, kulturowych i w ich kontekście kształtuje swoją tożsamość.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) tworzy spójne wypowiedzi ustne (monologowe i dialogowe) oraz pisemne w następujących formach gatunkowych: urozmaicone kompozycyjnie i fabularnie opowiadanie, opis sytuacji i przeżyć, zróżnicowany stylistycznie i funkcjonalnie opis zwykłych przedmiotów lub dzieł sztuki, charakterystyka postaci literackiej, filmowej lub rzeczywistej, sprawozdanie z lektury, filmu, spektaklu i ze zdarzenia z życia, rozprawka, podanie, życiorys i CV, list motywacyjny, dedykacja; dostosowuje odmianę i styl języka do gatunku, w którym się wypowiada;

2) stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat;

3) tworzy plan twórczy własnej wypowiedzi;

4) dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze (umiejętnie formatuje tekst, dobiera rodzaj czcionki według rozmiaru i kształtu, stosuje właściwe odstępy, wyznacza marginesy i justuje tekst, dokonuje jego korekty, jednocześnie kontrolując autokorektę), poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne;

- 5) uczestniczy w dyskusji, uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi;
- 6) przestrzega zasad etyki mowy w różnych sytuacjach komunikacyjnych, m.in. zna konsekwencje stosowania form charakterystycznych dla elektronicznych środków przekazywania informacji, takich jak: SMS, e-mail, czat, blog (ma świadomość niebezpieczeństwa oszustwa i manipulacji powodowanych anonimowością uczestników komunikacji w sieci, łatwego obrażania obcych, ośmieszania i zawstydzania innych wskutek rozpowszechniania obrazów przedstawiających ich w sytuacjach kłopotliwych, zna skutki kłamstwa, manipulacji, ironii);
- 7) stosuje zasady etykiety językowej – wie, w jaki sposób zwracać się do rozmówcy w zależności od sytuacji i relacji, łączącej go z osobą, do której mówi (dorosły, rówieśnik, obcy, bliski), zna formuły grzecznościowe, zna konwencje językowe zależne od środowiska (np. sposób zwracania się do nauczyciela, lekarza, profesora wyższej uczelni), ma świadomość konsekwencji używania formuł niestosownych i obraźliwych;
- 8) świadomie, odpowiedzialnie, selektywnie korzysta (jako odbiorca i nadawca) z elektronicznych środków przekazywania informacji, w tym z Internetu.

2. Świadomość językowa. Uczeń:

- 1) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową i stosuje się do nich;
- 2) sprawnie posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny; zna granice stosowania slangu młodzieżowego;
- 3) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się; świadomie dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści;
- 4) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie;
- 5) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i zdań składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom;
- 6) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych; stosuje średnik;
- 7) przekształca części zdania pojedynczego w zdania podrzędne i odwrotnie, przekształca konstrukcje strony czynnej w konstrukcje strony biernej i odwrotnie, zamienia formy osobowe czasownika na imiesłowy i odwrotnie – ze świadomością ich funkcji i odpowiednio do celu całej wypowiedzi; zamienia mowę niezależną na zależną;
- 8) wprowadza do wypowiedzi partykuły, rozumiejąc ich rolę w modyfikowaniu znaczenia składników wypowiedzi;
- 9) wykorzystuje wykrzyknik jako część mowy w celu wyrażenia emocji; stosuje wołacz w celu osiągnięcia efektów retorycznych;
- 10) stosuje poprawne formy odmiany rzeczowników, czasowników (w tym imiesłowów), przymiotników, liczebników i zaimków; stosuje poprawne formy wyrazów w związkach składniowych (zgody i rzędu);
- 11) operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych (na tym etapie rozwijanym i koncentrującym się przede wszystkim wokół tematów: rozwój psychiczny, moralny i fizyczny człowieka; społeczeństwo i kultura; region i Polska).

VIII Kryteria ocen z języka polskiego.

Klasa pierwsza

DOPUSZCZAJĄCA. UCZEŃ:

- poprawnie łączy nazwiska autorów i tytuły dzieł;
- odtwarza, relacjonuje przebieg akcji utworu;
- potrafi wyodrębnić bohaterów;
- w miarę poprawnie redaguje wypowiedzi pisemne w formie opowiadania, opisu, streszczenia,
- próbuje charakteryzować na podstawie wzoru;
- próbuje argumentować i wyciągać wnioski;
- rozpoznaje i nazywa części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówek) i części zdania;
- z pomocą nauczyciela rozróżnia temat i końcówkę fleksyjną;
- odróżnia równoważnik zdania od zdania pojedynczego i od zdań złożonych;
- w miarę poprawnie wypowiada się na temat problemów omawianych w klasie I
- potrafi rozpoznawać frazeologizmy;
- zna większość podstawowych środków poetycko-stylistyczne (np. epitet, przenośnia, porównanie, uosobienie) i próbuje wskazać je w tekście;
- określa budowę wiersza (rymy, rytm, powtórzenia)
- określa osobę mówiącą w tekście;
- próbuje redagować tekst na komputerze;
- próbuje stosować zasady ortografii i interpunkcji.

OCENA DOSTATECZNA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- wyodrębnia elementy świata przedstawionego w utworze;
- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości historycznej;
- zna rodzaje i gatunki literackie;
- rozumie ogólny sens poznawanych utworów;
- rozumie cicho przeczytany tekst; zabiera głos w swobodnych wypowiedziach na tematy związane z lekturą, filmem, widowiskiem i własnymi przeżyciami;
- poprawnie redaguje wypowiedzi pisemne w formie opowiadania, opisu, charakterystyki, streszczenia, sprawozdania, instrukcji;
- wykonuje notatkę na podstawie poznanych treści;
- wprowadza do wypowiedzi uogólnienia,
- rozpoznaje w zdaniu zaimek, spójnik, przymek, partykułę i wykrzyknik;
- rozróżnia temat i końcówkę fleksyjną;
- potrafi nazwać podstawowe rodzaje słowników;
- Z pomocą nauczyciela redaguje tekst na komputerze;
- zna podstawowe środki poetycko-stylistyczne i wskazuje je w tekście.

OCENA Dобра. UCZEŃ (j.w. oraz):

- potrafi sformułować problem i główną myśl utworu;
- określa przeżycia i uczucia bohaterów literackich;
- potrafi przyporządkować określonemu rodzajowi literackiemu odpowiednie gatunki literackie;
- zna cechy rodzajów literackich;

- potrafi wypowiadać się w sposób spójny, logiczny, komunikatywny;
- samodzielnie i poprawnie redaguje wypowiedzi pisemne w formie opowiadania z elementami opisu, charakterystyki, instrukcji, recenzji;
- buduje wypowiedzi oceniające (np. wybrany film);
- zna podstawowe środki poetycko-stylistyczne i wskazuje je bezbłędnie w tekście;
- rozróżnia pojęcia podmiotu lirycznego i narratora;
- wykorzystuje imiesłowy w swoich wypowiedziach;
- zna rodzaje okoliczników;
- zna rodzaje podmiotów i orzeczenia;
- wie, czym jest związek frazeologiczny;
- uzupełnia wypowiedzi frazeologizmami;
- posiada praktyczne umiejętności ortograficzne i interpunkcyjne;
- dokonuje redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze (dobiera rodzaj czcionki, stosuje właściwe odstępy, wyznacza marginesy i justuje tekst,) poprawia ewentualne błędy ortograficzne oraz interpunkcyjne;
- umiejętnie posługuje się słownikiem języka polskiego i słownikiem ortograficznym;

OCENA BARDZO DOBRA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- uzasadnia w oparciu o tekst motywy działania, przeżycia i uczucia bohaterów;
- potrafi zanalizować i zinterpretować utwór literacki, teatralny, filmowy;
- potrafi samodzielnie formułować wnioski;
- dokonuje samodzielnej, pełnej charakterystyki bohatera literackiego;
- rozumie i określa funkcję środków stylistycznych (epitetu, metafory, porównania, animizacji, personifikacji, apostrofy, anafory, pytania retorycznego, alegorii);
- przekształca tekst epicki lub liryczny w dramatyczny;
- samodzielnie, wyczerpująco i zgodnie z zasadami leksykalnymi, składniowymi i kompozycyjnymi redaguje wypowiedzi pisemne w formie recenzji, tekstu użytkowego i reklamowego;
- rozróżnia charakterystykę pośrednią, bezpośrednią;
- wprowadza do własnej wypowiedzi cytaty;
- zabiera głos w dyskusji, sprawnie formułuje wnioski, uzasadnia swoje zdanie, prowadzi logiczną argumentację;
- zna cechy gatunków literackich (powieści fantasy, powieści współczesnej dla młodzieży, opowiadania, bajki, opowiadania, poematu rycerskiego, mitu, fraszki, hymnu, groteski, ballady, komedii i tragedii, dramatu romantycznego);
- w swoich wypowiedziach stara się stosować poznane terminy teoretycznoliterackie;
- umiejętnie wybiera, gromadzi i notuje materiał na określony temat z różnych źródeł;
- mówi o własnych przeżyciach związanych z lekturą, filmem czy widowiskiem teatralnym;
- bezbłędnie określa formy fleksyjne i koniugacyjne części mowy;
- dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze (umiejętnie formatuje tekst, dobiera rodzaj czcionki według rozmiaru i kształtu, stosuje właściwe odstępy, wyznacza marginesy i justuje tekst, dokonuje jego korekty, jednocześnie kontrolując autokorektę), poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne;
- umiejętnie posługuje się słownikami: frazeologicznym, wyrazów bliskoznacznych, poprawnej polszczyzny, wyrazów obcych.

OCENA CELUJĄCA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- samodzielnie poszerza własną lekturę o pozycje spoza kanonu;
- samodzielnie i twórczo, wzorowo pod względem tematycznym, kompozycyjnym, leksykalnym i stylistycznym redaguje prace pisemne;
- potrafi kreatywnie myśleć;
- rozszerza wiadomości z poszczególnych działów nauki o języku;
- podejmuje działania twórcze;
- pisze bezbłędnie;
- osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych, ortograficznych, poetyckich, recytatorskich, czytelniczych.

Klasa druga

OCENA DOPUSZCZAJĄCA. UCZEŃ:

- czyta ze zrozumieniem podstawowe teksty literackie;
- wyszukuje informacje w tekście;
- rozróżnia fikcję literacką od autentyzmu;
- odtwarza zdarzenia;
- sporządza plan odtwórczy według określonych wskazówek;
- charakteryzuje bohaterów;
- nazywa elementarne uczucia i emocje;
- próbuje argumentować;
- przekazuje myśli w sposób jasny i zrozumiały;
- w miarę poprawnie, według wskazówek nauczyciela, redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, charakterystykę;
- przy pomocy nauczyciela redaguje w prostej formie: instrukcję, sprawozdanie, list, rozprawkę;
- dokonuje streszczenia;
- wykonuje notatkę według podanych wskazówek;
- w prostej formie, według ustalonego schematu buduje ustną wypowiedź okolicznościową: życzenia, gratulacje, podziękowania;
- redaguje w oparciu o ustalony schemat prosty tekst użytkowy: zaproszenie, zawiadomienie, ogłoszenie;
- skraca i rozwija wypowiedzi zgodnie z instrukcją;
- zadaje pytania;
- potrafi rozmawiać;
- wypowiada się na temat własnej osoby;
- potrafi rozpoznać i napisać prosty tekst reklamowy;
- pracuje w grupie;

- zna podstawowe środki stylistyczne: epitet, metafora, porównanie, animizacja, personifikacja, pytanie retoryczne;
- charakteryzuje osobę mówiącą,
- zna rodzaje i podstawowe gatunki literackie;
- poprawnie łączy nazwiska autorów i tytuły dzieł;
- zna podstawowe rodzaje słowników i potrafi z nich korzystać;
- posiada podstawowe wiadomości z zakresu nauki o języku: odmienne i nieodmienne części mowy, części zdania, zdanie pojedyncze, zdanie złożone (zna rodzaje zdań złożonych), równoważnik zdania, wyrazy pokrewne, budowa słowotwórcza wyrazu, imiesłowy (bez określania nazwy);
- rozpoznaje formę czasownika w stronie czynnej, biernej, zwrotnej;
- buduje konstrukcję zdania z czasownikiem w stronie czynnej, biernej i zwrotnej;
- zna pojęcia: dialog, narracja, narrator, podmiot liryczny, tren, przerzutnia, przemówienie, przypis, synonim.
- przepisuje tekst poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym z tablicy lub podręcznika;

OCENA DOSTATECZNA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- uważnie słucha, czyta ze zrozumieniem;
- z samodzielnie czytanego tekstu wybiera dla siebie informacje istotne, przekazuje je własnymi słowami;
- określa tematykę;
- potrafi opowiedzieć o zdarzeniach, określić ich miejsce i czas;
- porównuje zachowanie i działania bohaterów;
- dostrzega zarówno w utworach literackich jak i w życiu powszednim zależności przyczynowo – skutkowe;
- wyraża skojarzenia i emocje;
- gromadzi argumenty;
- notuje argumenty w postaci zdań pojedynczych, równoważników zdań;
- rozróżnia stwierdzenia (tezy) i przypuszczenia (hipotezy);
- próbuje formułować wnioski;
- buduje wypowiedź spójną, zgodną z tematem;
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, charakterystykę, dialog, sprawozdanie, instrukcję, list;
- według schematu redaguje rozprawkę;
- tworzy proste formy tekstów użytkowych;
- stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych urozmaicone słownictwo;
- proponuje różnorodne wyrazy oceniające i określenia;
- sporządza proste formy notatek;
- w sposób jasny i rzeczowy przekazuje informacje;
- formułuje pytania ogólne i szczegółowe, zgodne z tematem;
- wypowiada się na różnorodne tematy, określa cel wypowiedzi;
- potrafi podtrzymać kontakt w rozmowie;
- właściwie reaguje na wypowiedź współrozmówcy;
- zabiera głos w dyskusji;
- posługuje się w wypowiedzi ustnej i pisemnej zdaniami złożonymi różnych typów, poprawnie dobiera spójniki;

- różnicuje fakty od opinii;
- rozpoznaje i ocenia mechanizmy reklamy;
- korzysta z przypisów;
- rozpoznaje w utworach literackich podstawowe środki stylistyczne;
- interpretuje teksty poetyckie, korzystając ze wskazówek nauczyciela;
- wymienia cechy dramatu;
- samodzielnie korzysta z encyklopedii, słowników, leksykonów
- zna pojęcia: antonim, apostrofa, neologizm, archaizm, wyraz pokrewny, wyraz złożony;
- rozpoznaje konstrukcję zdania z nieosobową formą czasownika zakończoną na -no, -to;
- rozpoznaje imiesłówów i określa ich rodzaj;
- zna budowę słowotwórczą wyrazu (podstawa, formant słowotwórczy),
- rozróżnia skróty i skrótowce;
- stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym;
- rozróżnia zwykle poprawnie zdania współrzędnie i podrzędnie złożone; zna ich rodzaje.

OCENA DOBRA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- umie określić typ narracji;
- wyodrębnia działania, określa przeżycia i uczucia bohaterów literackich;
- przy pomocy nauczyciela określa kompozycję utworu literackiego;
- próbuje odczytywać teksty niewerbalne;
- wypowiada się w sposób spójny, logiczny, komunikatywny;
- podaje odpowiednie przykłady;
- poprawnie akcentuje swoje wypowiedzi;
- dyskutuje, próbuje nawiązać do wypowiedzi poprzedników, wyraża odmienne zdanie;
- wzbogaca swoje słownictwo, stosuje różnorodne formy gramatyczne, konstrukcje składniowe;
- proponuje własne przykłady tekstów reklamowych;
- redaguje teksty użytkowe;
- pisze poprawnie sprawozdanie, recenzję, rozprawkę, opis przeżyć wewnętrznych, pamiętnik, dziennik;
- samodzielnie buduje stwierdzenia i przypuszczenia;
- rozwija argumenty, wyciąga wnioski;
- wyraża opinię;
- próbuje negocjować;
- buduje wypowiedzi dostosowane do wieku, poziomu wiedzy i zainteresowań rozmówcy;
- wprowadza cytaty do własnych wypowiedzi;
- czyta ze zrozumieniem teksty popularnonaukowe;
- przekształca dialog w opowiadanie,
- skraca i rozwija wypowiedzenia;
- stosuje w wypowiedziach imiesłowy;
- różnicuje odpowiednio wypowiedzi pod względem stylistycznym, językowym;
- formułuje wypowiedź ze względu na cel i odbiorcę;
- mówi o sobie, prezentując własne zalety i osiągnięcia;

- posiada praktyczne umiejętności ortograficzne i interpunkcyjne;
- posługuje się słownikami;
- zna rodzaje i gatunki literackie;
- rozróżnia zdania współrzędnie i podrzędnie złożone; zna ich rodzaje;
- rozpoznaje imiesłowowy równoważnik zdania;
- zna pojęcie wyrazów pokrewnych, sonet;
- potrafi utworzyć rodzinę wyrazów;
- wyodrębnia rdzeń w rodzinie wyrazów;
- zna pojęcie wyrazów bliskoznaczných;
- wie, czym jest związek frazeologiczny;
- uzupełnia wypowiedzi frazeologizmami.

OCENA BARDZO DOBRA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- uzasadnia w oparciu o tekst motywy działania, przeżycia i uczucia bohaterów;
- potrafi przedstawić własne motywy działania;
- odkrywa kompozycję utworu literackiego;
- samodzielnie interpretuje teksty literackie, odkrywa ich sens dosłowny i metaforyczny;
- czyta i interpretuje teksty niewerbalne;
- w wypowiedzi stosuje metafory i porównania, nadając jej oryginalny charakter;
- potrafi podsumować dyskusję;
- notuje na różnorodne sposoby;
- przygotowuje reklamy według własnego pomysłu, świadomie stosuje środki perswazji;
- rozpoznaje w tekście elementy retoryki;
- samodzielnie, poprawnie pod względem leksykalnym, składniowym i kompozycyjnym redaguje poznane formy wypowiedzi (opis, opowiadanie, charakterystyka, streszczenie, sprawozdanie, recenzja, rozprawka, opis przeżyć wewnętrznych, pamiętnik, dziennik);
- wydaje samodzielnie opinię na temat zaistniałego wydarzenia-faktu;
- przeprowadza wywiad i sporządza notatki ze zdobytych informacji;
- gromadzi cytaty, przytacza cudze sądy i opinie, podaje źródła;
- czyta teksty o zróżnicowanej tematyce i stylistyce;
- świadomie i celowo wykorzystuje we własnych wypowiedziach porównania, oryginalne epitety i przenośnie;
- unika powtórzeń bądź stosuje powtórzenia uzasadnione;
- w wypowiedziach stosuje poznane terminy teoretycznoliterackie;
- stosuje zamiennie szyk prosty i szyk przestawny;
- rozumie i określa funkcję środków stylistycznych;
- korzysta z różnorodnych źródeł i umiejętnie gromadzi informacje;
- dokonuje analizy zdań podrzędnie i współrzędnie złożonych;
- rozpoznaje imiesłowowy równoważnik zdania;
- odróżnia imiesłów od przymiotnika;

OCENA CELUJĄCA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- czyta pozycje spoza kanonu lektur;
- twórczo i wzorowo redaguje wypowiedzi pisemne;
- potrafi kreatywnie myśleć i ubierać swe myśli w słowa;
- poszerza swe wiadomości z nauki o języku;
- podejmuje twórcze działania;
- pisze bezbłędnie;
- osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych, ortograficznych, poetyckich, recytatorskich, czytelnicy;

Klasa trzecia

OCENA DOPUSZCZAJĄCA. UCZEŃ:

- czyta ze zrozumieniem podstawowe teksty literackie;
- przekazuje myśli w sposób jasny i zrozumiały;
- wyszukuje informacje w tekście;
- sporządza plan odtwórczy;
- charakteryzuje bohaterów;
- odtwarza zdarzenia;
- nazywa elementarne uczucia i emocje;
- redaguje proste formy notatek;
- gromadzi argumenty;
- próbuje formułować wnioski;
- formułuje pytania szczegółowe i ogólne w zależności od potrzeb i okoliczności;
- w miarę poprawnie, według wskazówek nauczyciela, redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, charakterystykę, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, dialog, instrukcję, sprawozdanie, list, podanie, życiorys, w prostej formie: rozprawkę i przemówienie, list motywacyjny;
- próbuje nakłaniać, przekonywać, tłumaczyć; ~ rozpoznaje i stosuje zdania pojedyncze, złożone, równoważniki zdań;
- skraca i rozwija wypowiedzi zgodnie z instrukcją;
- dokonuje streszczenia;
- proponuje różnorodne wyrazy oceniające i określenia;
- wskazuje w tekście archaizmy i neologizmy, wulgaryzmy, z pomocą nauczyciela: wyrazy zapożyczone i obce, eufemizmy;
- różnicuje informacje od oceny,
- odróżnia fakty od opinii;
- zna środki stylistyczne: epitet, metafora, porównanie, animizacja, personifikacja, pytanie retoryczne;
- stara się omawiać funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (tytułu, podtytułu, motto, apostrofy, puenty, punktu kulminacyjnego);
- zna rodzaje i podstawowe gatunki literackie;
- zna podstawowe gatunki publicystyczne (rozdzielnia, artykuł, reportaż, wywiad);
- wymienia cechu dramatu takie jak: akt, scena, tekst główny, tekst poboczny, monolog, dialog;
- wypowiada się na temat książek;
- poprawnie łączy nazwiska autorów i tytuły dzieł;
- zna podstawowe rodzaje słowników i potrafi z nich korzystać;

- pracuje w grupie;
- korzysta z przypisu;
- zna pojęcia: stereotyp, puenta, perswazja, kontrast, przerzutnia,
- posiada podstawowe wiadomości z zakresu nauki o języku: odmienne i nieodmienne części mowy, części zdania, zdanie pojedyncze, zdanie złożone, równoważnik zdania, głoski, litery, wyrazy pokrewne, imiesłowy (bez określania nazwy), budowa słowotwórcza wyrazu, mowa zależna i niezależna;
- przepisuje tekst poprawnie z tablicy lub podręcznika pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym;
- rozpoznaje typ narracji;
- redaguje tekst napisany ręcznie i na komputerze;
- zwraca uwagę na ortografię.

OCENA DOSTATECZNA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- uważnie słucha, czyta ze zrozumieniem;
- analizuje świat przedstawiony utworu;
- określa tematykę;
- wyjaśnia znaczenie tytułu utworu;
- dostrzega, zarówno w utworach literackich jak i w życiu powszednim, zależności przyczynowo–skutkowe;
- formułuje tezę, hipotezę;
- uzasadnia własne zdanie;
- zabiera głos w dyskusji;
- zadaje pytania;
- buduje wypowiedź spójną, zgodną z tematem;
- stosuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych urozmaiczone słownictwo;
- poprawnie redaguje formy wypowiedzi: opowiadanie, opis, streszczenie, charakterystykę, dialog, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, sprawozdanie, rozprawkę, list;
- według schematu redaguje: instrukcję, podanie, życiorys, CV, list motywacyjny, recenzję, przemówienie;
- przeprowadza wywiad;
- w sposób jasny i rzeczowy przekazuje informacje;
- potrafi rozwinąć, uzupełnić tekst, wybierając najtrafniejsze frazeologizmy, potoczne porównania, synonimy, zdrobnienia, zgrubienia;
- omawia funkcje elementów konstrukcyjnych utworu (tytułu, podtytułu, motto, apostrofy, puenty, punktu kulminacyjnego);
- dopasowuje sposób używania języka do pełnionej roli, sytuacji, celu podejmowanych działań w związku z potrzebami życia codziennego;
- zna rodzaje stylów: urzędowy, naukowy, popularnonaukowy, potoczny;
- rozpoznaje i wyraża bezpośrednio i pośrednio różne intencje;
- odczytuje wypowiedzi złośliwe, z humorem, poważne;
- stosuje w wypowiedzi omówienia zastępujące zwroty obraźliwe;
- rozpoznaje sposoby manipulowania odbiorcą w różnych tekstach kultury, w mediach i próbuje na nie reagować;
- różnicuje informacje od oceny i perswazji;
- próbuje negocjować;
- rozumie znaczenie pojęć: stylizacja, archaizacja, dialektyzacja

- rozpoznaje gwarę młodzieżową, buduje wypowiedzi z jej użyciem;
- rozpoznaje zdania wielokrotnie złożone;
- dzieli wypowiedzenia wielokrotnie złożone na wypowiedzenia składowe;
- interpretuje teksty poetyckie;
- rozpoznaje w utworach podstawowe środki stylistyczne i wyjaśnia celowość ich użycia;
- korzysta z przypisów;
- posiada podstawowe wiadomości na temat wybranych twórców literatury polskiej i światowej;
- samodzielnie korzysta z encyklopedii, słowników, leksykonów;
- gromadzi materiały na określony temat;
- zna podstawowe rodzaje stylów wypowiedzi: potoczny, urzędowy, artystyczny, naukowy i popularnonaukowy;
- potrafi rozpoznać tekst napisany w określonym stylu (potocznym, artystycznym, urzędowym, naukowym, popularnonaukowym);
- zna pojęcia: mowa zależna i niezależna, homonim, krytyk, referat, esej, apostrofa, geneza, inwokacja, epilog.;
- stara się przekształcać mowę zależną na niezależną i na odwrót;
- stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i zna podstawowe zasady ortograficzne i interpunkcyjne.

OCEAN DOBRA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- czyta ze zrozumieniem różnorodne teksty literackie, publicystyczne, popularnonaukowe;
- rozpoznaje funkcje czytanych tekstów, próbuje je klasyfikować i oceniać ich przydatność dla konkretnego odbiorcy;
- motywuje, ocenia działania i zachowania bohaterów;
- określa problematykę utworu;
- samodzielnie interpretuje teksty kultury;
- potrafi odpowiednio dobierać, porządkować, wartościować argumenty i kontrargumenty;
- formułuje wnioski;
- celowo skraca bądź rozwija własne wypowiedzi, przekształca je stylistycznie;
- potrafi zachować porządek logiczny, chronologiczny i tematyczny we własnej wypowiedzi;
- poprawnie pod względem stylistycznym, gramatycznym, logicznym, kompozycyjnym, ortograficznym i interpunkcyjnym redaguje wypowiedzi pisemne: opowiadanie, opis, charakterystyka, instrukcja, streszczenie, sprawozdanie, rozprawka, recenzja, przemówienie, reportaż, referat, podanie, życiorys, list, teksty użytkowe;
- dobiera typy zdań w zależności od rodzaju wypowiedzi, rozumie celowość składniowego różnicowania tekstu;
- trafnie wybiera formę wypowiedzi;
- robi korektę własnego tekstu według otrzymanej instrukcji;
- kształtuje wypowiedzi w zależności od tematu, sytuacji mówienia, intencji oraz rozmówcy;

- stosuje stylistyczne środki językowe;
- w sposób celowy dobiera, porządkuje i ocenia informacje;
- potrafi stosować poznaną terminologię naukową we własnej wypowiedzi;
- różnicuje wypowiedzi informacyjne, oceniające, perswazyjne;
- przeprowadzając wywiad prowokuje odpowiedzi współrozmówcy za pomocą wprowadzeń, nawiązań, sugestii, wstępnych ocen, opinii;
- formułuje pytania problemowe;
- rozpoznaje w wypowiedzi ironię, patos;
- aprobuje lub neguje cudze opinie;
- dyskutuje;
- wskazuje przykłady stereotypów funkcjonujących w otaczającym świecie
- dokonuje przekształceń stylistycznych w obrębie tekstów gwarowych, archaicznych, współczesnych;
- wskazuje cech stylu urzędowego, naukowego, popularnonaukowego, potocznego, artystycznego;
- określa rolę podmiotu lirycznego w utworach poetyckich;
- rozumie znaczenie i celowość stosowania środków stylistycznych: epitet, metafora, porównanie, animizacja, personifikacja, onomatopeja, apostrofa, anafora, pytanie retoryczne, peryfrazą, wykrzyknienie, kontrast, hiperbola;
- interpretuje i analizuje utwory poetyckie;
- odczytuje znaczenie symboliczne;
- zna i charakteryzuje rodzaje i gatunki literackie,
- stosuje homonimy, eufemizmy;
- przekształca dialog w opowiadanie, stosując mowę zależną;
- stosuje mowę niezależną;
- rozpoznaje zjawiska upodobnienia pod względem dźwięczności;
- dokonuje analizy zdań wielokrotnie złożonych;
- rozpoznaje imiesłowowy równoważnik zdania;

OCENA BARDZO DOBRA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- czyta różnorodne teksty kultury, dobiera je samodzielnie bądź przy pomocy nauczyciela;
- w sposób interesujący przedstawia problematykę czytanych utworów;
- dokonuje oryginalnej analizy i interpretacji utworów literackich;
- interpretuje teksty ikonograficzne;
- dostrzega i analizuje konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury;
- dostrzega uniwersalne wartości wpisane w teksty kultury;
- rozpoznaje wypowiedzenia wielokrotnie złożone, także z imiesłowowym równoważnikiem zdania, posługuje się nimi we własnych wypowiedziach w sposób celowy i przemyślany;
- wprowadza do wypowiedzi cytaty;
- potrafi ustosunkować się do cudzej opinii;
- potrafi świadomie ożywiać, uplastyczniać własne teksty, stosując urozmaicone stylistyczne środki językowe i poetyckie;
- celowo w wypowiedziach stosuje frazeologizmy, synonimy, antonimy, homonimy, eufemizmy, peryfrazy, oryginalne epitety, porównania, metafory;
- wypowiedziom ustnym i pisemnym nadaje indywidualny charakter;

- poznane formy wypowiedzi pisemnej redaguje w sposób oryginalny, z nielicznymi usterkami;
- tworzy teksty o różnorodnej stylistyce, zgodne ze wskazaną funkcją językową;
- stosuje różne sposoby wprowadzania argumentacji
- buduje dialogi, potrafi je trafnie spuentować;
- inicjuje dyskusję, przewodzi jej, kontroluje przebieg, podsumowuje rozważania, formułuje wnioski;
- jest liderem grupy, zespołu;
- rozpoznaje i stawia problemy, rozwiązuje je w sposób twórczy;
- obiektywnie bądź subiektywnie ocenia sytuację;
- buduje wypowiedzi krytyczne;
- stosuje środki perswazji;
- negocjuje;
- zna pojęcie kompromisu;
- dokonuje wyboru;
- potrafi sporządzać mapy myślowe;
- wykorzystuje różnorodne techniki notowania;~ świadomie posługuje się wypowiedziami o charakterze ironicznym, sarkastycznym, humorystycznym, poważnym, patetycznym;
- odkrywa absurd wypowiedzi;
- rozumie rolę stylizacji w utworach literackich;
- dokonuje stylizacji archaicznej, dialektyzacji;
- analizuje język wypowiedzi;
- potrafi dostrzec, nazwać i wyjaśnić istotę upodobień fonetycznych oraz uproszczenia grup spółgłoskowych;
- zna i stosuje mowę zależną i niezależną;
- dostrzega w wypowiedziach błędy językowe (nieuzasadnione powtórzenia);
- korzysta z różnorodnych źródeł i umiejętnie gromadzi informacje;
- przetwarza informacje dla własnych potrzeb i celów związanych z nauką i życiem pozaszkolnym;
- dokonuje selekcji, syntezy, analizy;
- wymienia i ocenia wartości i antywartości;
- posiada wiedzę dotyczącą czołowych postaci literatury polskiej i światowej;
- przywołuje sylwetki twórców i dzieła sztuki;
- nazywa prawdy uniwersalne i ponadczasowe;
- omawia wpływ tradycji biblijnej i antycznej na kształtowanie się cywilizacji europejskiej;
- dostrzega i wyjaśnia prawdy filozoficzne;
- odczytuje metaforykę utworów poetyckich;~ odczytuje sens alegoryczny;
- podaje przykłady motywów obecnych w literaturze na przestrzeni dziejów (rycerza, władcy, labiryntu, wędrowki, bohatera walczącego w imię wyższych celów, artysty i jego dzieła);
- samodzielnie opracowuje wystąpienie – prezentację;
- dokonuje starannej redakcji tekstu napisanego ręcznie i na komputerze (umiejętnie formatuje tekst, dobiera rodzaj czcionki według rozmiaru i kształtu, stosuje właściwe odstępy, wyznacza marginesy i justuje tekst, dokonuje jego korekty, jednocześnie kontrolując autokorektę), poprawia ewentualne błędy językowe, ortograficzne oraz interpunkcyjne.

OCENA CELUJĄCA. UCZEŃ (j.w. oraz):

- samodzielnie poszerza własne horyzonty czytelnicze i myślowe;
- myśli i działa kreatywnie;
- interpretuje teksty ikonograficzne;
- twórczo i bezbłędnie redaguje wypowiedzi pisemne;
- wypowiada się stosownie do sytuacji i okoliczności, wyważając słowa;
- jest świadom zjawisk zachodzących we współczesnej polszczyźnie;
- podejmuje działania mające na celu propagowanie kultury słowa;
- odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych, ortograficznych, poetyckich, recytatorskich, czytelniczych.

IX Dostosowanie przedmiotowego systemu oceniania języka polskiego do możliwości uczniów ze specjalnymi wymaganiami edukacyjnymi.

1. Uczniowie posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego są oceniani z uwzględnieniem zaleceń poradni.

2. Nauczyciel dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się.

3. W stosunku do wszystkich uczniów posiadających dysfunkcję zastosowane zostaną zasady wzmacniania poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, motywowania do pracy i doceniania małych sukcesów.

Rodzaje dysfunkcji:

- Dysgrafia, czyli brzydkie, nieczytelne pismo.
 - Dostosowanie wymagań będzie dotyczyło formy sprawdzania wiedzy, a nie treści. Wymagania merytoryczne co do oceny pracy pisemnej powinny być ogólne, takie same jak dla innych uczniów, natomiast sprawdzenie pracy może być niekonwencjonalne. Na przykład: jeśli nauczyciel nie może przeczytać pracy ucznia, może go poprosić, aby uczynił to sam lub przepytac ustnie z tego zakresu materiału. Może też skłaniać ucznia do pisania drukowanymi literami lub na komputerze. Nie ocenia się czytelności, estetyki wykonanych prac, a jedynie ich poprawność.
- Dysleksja, czyli trudności w czytaniu przekładające się niekiedy także na problemy ze zrozumieniem treści.
 - Dostosowanie wymagań w zakresie formy: Krótkie i proste polecenia, czytanie polecenia zadania na głos, objaśnianie dłuższych poleceń, dłuższy czas pracy nad tekstem.
- Dysortografia, czyli nasilenie popełnianych błędów w zakresie poprawnej pisowni.
 - Dostosowanie wymagań dotyczących zapisu: Inna ocena dyktand, ocena strony merytorycznej i stylistycznej tekstu z pominięciem kryterium poprawności zapisu. Odmiennosc kryterium błędów.
- Inne rodzaje dysfunkcji – ocenianie zgodnie ze wskazaniem poradni.
- Uczeń ze sprawnością intelektualną niższą od przeciętnej.

- W przypadku tych dzieci konieczne jest dostosowanie nauczania zarówno w zakresie formy, jak i treści wymagań. Powoduje to obniżenie wymagań, które obejmują jednak wiadomości i umiejętności określone podstawą programową.
- Poprawa prac klasowych odbywać się będzie, na dostosowanych do każdego ucznia warunkach.
- Wymagania co do formy mogą obejmować między innymi:
 - omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności,
 - wyznaczanie dłuższego czasu na jego utrwalenie,
 - podawanie poleceń w prostszej formie,
 - unikanie trudnych czy bardzo abstrakcyjnych pojęć,
 - częste odwoływanie się do konkretnego przykładu,
 - unikanie pytań problemowych, przekrojowych,
 - wolniejsze tempo pracy,
 - odrębne instruowanie ucznia,
 - zadawanie do domu tyle, ile dziecko jest w stanie wykonać samodzielnie,
 - wskazywanie zagadnień, które uczeń musi się bezwzględnie nauczyć (nacobezu).